

o konci novověku. Do této souvislosti zařazuje i problém moci. Jestliže se novověk podle Guardiniho vyznačoval především rozvinutím moci člověka nad přírodou, pak současná epocha vyniká paradoxy lidské existence, zproblematičtřením moci člověka, skeptickým vztahem k představám o růstu moci člověka, chápaná jako bezprostřední narůstání prvků pokroku v jeho vývoji. Problematiku moci člověka, její velikosti i zneužitelnosti spojuje Guardini s metafyzickými problémy na bázi katolického myšlení: aktivní činnost člověka se pohybuje v univerzálním plánu světa jako smysluplná činnost teprve v kontaktu s náboženskými duchovními hodnotami. Lidská existence může vyjít ze stavu ohrožení soudobou civilizací pouze tak, že si člověk opět najde čas na meditaci, položí si otázku o podstatě věcí, o Bohu jako posledním pevném bodu naší existence. V práci Guardiniho, která si právem klade problém novosti situací dnešního člověka, postrádáme hlubší spojitost s rozvinutým společenskovědním poznáním.

Lubomír Nový

Gaston Berger: L'homme moderne et son éducation; Presses universitaires de France, Paris 1962, 368 str. — Gaston Berger (1896—1960) patřil k vůdčím osobnostem francouzské filosofie svou mnohostrannou činností filosofickou v Aix-en-Provence i v Paříži, stejně jako v USA, organizátorskou prací v centrálních filosofických institucích, na vedoucích místech francouzského školství, na čele Mezinárodního střediska prospektivity (Centre International de Prospective) nebo časopisu „Prospective“. Pětí jeho přátel a žáků vydalo univerzitní nakladatelství první posmrtný soubor Bergerových studií a projevů, rozptýlených po mnoha časopisech a sbornících, spojených v tomto svazku problematikou člověka a jeho výchovy (druhý soubor má být soustředěn na problematiku času). Vydavatelé sborníku se snažili seskupit Bergerovy stati do čtyř tematických celků (I. Učitelé, přátelé, II. Psychologie a výchova, III. Lidské dobrodružství, IV. Hodnoty a transcendece), v nichž se v různých souvislostech uplatňuje základní myšlenka Bergerovy filosofie — problematika poznání a jednání, idea angažovanosti filosofie. Najdeme tu Bergerovy úsudky o významných francouzských filosofech (Descartes, Blondel, Brunschvicg, Le Senne), o úloze výchovy, vzdělání i politiky v epoše technické revoluce a moderní průmyslové společnosti, zamýšlení nad společenskou úlohou filosofie, nad problematikou aktivity člověka a jeho vztahu ke společnosti, nad problémy svobody, hodnot, existence (celkem 38 statí). Nesporně zajímavou publikaci doplnil E. Morot-Sir biografickým úvodem a G. Varet podrobnou bibliografií.

Lubomír Nový

Studies in Recent Philosophy, Tulane Studies in Philosophy, vol. XII, Tulane University, New Orleans 1963, p. 151. — Stati sborníku o současné filosofii jsou věnovány převážně filosofii americké, a to zejména názorům dvou myslitelů, od jejichž narození uplynulo v roce 1963 sto let — G. H. Meada a G. Santayany. A. J. Reck podává ve svém článku (5—51) nástin celého díla G. H. Meada (1863—1931), tohoto žáka Deweyova a představitele naturalistické školy pragmatismu, a chce jeho místo uvnitř toho proudu vyjádřit termínem „konstruktivní pragmatismus“; H. N. Lee píše o jeho učení o minulosti (52—75); J. K. Feibleman se ve stati Aktivita jako zdroj poznání v americkém pragmatismu (91—105) zabývá vedle Peirce, Jamese a Deweye i Meadem. Oba příspěvky o filosofii „kritického realisty“ G. Santayany (1863 až 1952) mají užší zaměření: L. N. Roberts tu vystupuje na obranu Santayanovy teorie výrazu (84—90) a C. H. Hamburg srovnává Santayanovo pojetí symbolických forem s pojetím Cassirerovým (76—83). Poslední stať sborníku se pak plně obrací k problematice evropské a chce podat Stručný úvod do filosofie Martina Heideggera (106—151); E. G. Ballard tu učuje předchůdce M. Heideggera i jeho poměr k Husserlovi, probírá heideggerovské In-der-Welt-sein a jeho hlavní kategorie, vysvětluje koncepci nevlastní a vlastní existence, snaží se postihnout Heideggerovo pojetí vědy a konečně i jeho místo ve filosofickém vývoji. Svým tematickým zaměřením může být sborník jako celek považován za jakési malé zrcadlo snah a zájmů americké realismu filosofie: jejího úsilí vyrovnat se s tradicí pragmatismu, využít dědictví kritického realismu a pochopit principy evropské filosofie existence.

Jiří Cetl